

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
71 -65/ 14
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

Покрајински заштитник грађана Аутономне Покрајине Војводине
Омбудсман

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

дел. бр. 27921 датум: 26. 09. 2014.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

**ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ПРЕПОРУКА НПМ ЗА
УНАПРЕЂЕЊЕ ПОСТУПАЊА ПРЕМА НЕРЕГУЛАРНИМ
МИГРАНАТИМА/ТРАЖИОЦИМА АЗИЛА У РЕПУБЛИЦИ
СРБИЈИ**

Извештај о посети Казнено - поправног завода у Сомбору

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамо разговара са тим лицима, и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву³, Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Дијалог, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUCOM), Међународну мрежу помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У обављању послова Националног механизма за превенцију тортуре, Заштитник грађана је надлежним органима упутио препоруку бр. 75-6/14 од 10. 02. 2014. године. Наиме, испитујући законитост и правилност поступања, као и примену важећих стандарда према тражиоцима азила, односно нерегуларним мигрантима затеченим на територији Србије, НПМ је уочио да органи јавне власти нису установили системски приступ који омогућује ефикасно поступање у складу са важећим прописима и међународним стандардима у области азила и миграција.

¹ „Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 7/2011.

² Потписан 12. децембра 2011. године.

³ Објављен је 29. децембра 2011. године у „Службеном гласнику Републике Србије“.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЋЕНА ИНСТИТУЦИЈА	Казнено – поправни завод у Сомбору
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење спровођења препорука НПМ за унапређење поступања према нерегуларним мигрантима/тражиоцима азила у Републици Србији (бр. препоруке: 75-6/14)
ПОСЕТУ ОБАВИО	Покрајински заштитник грађана АП Војводине, и удружење Београдски центар за људска права
ВРСТА ПОСЕТЕ	Контролна посета
ДАТУМ ПОСЕТЕ	11. септембар 2014. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета најављена телефонским путем.
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	<p>Вођа тима: Стеван Арамбашевић, <i>Заменик Покрајинског заштитника грађана</i></p> <p>Чланови тима: Јагода Вјештица, <i>Стручна служба Покрајинског заштитника грађана</i> Никола Ковачевић, <i>Београдски центар за људска права</i> Драган Божовић, <i>Београдски центар за људска права</i> Милена Васић, <i>Београдски центар за људска права</i> Никола Наџиб, <i>Преводилац за арапски језик</i></p>

ПОСТУПАЊЕ ПРЕМА НЕРЕГУЛАРНИМ МИГРАНТИМА У КАЗНЕНО-ПОПРАВНОМ ЗАВОДУ У СОМБОРУ

Нерегуларни мигранти који су, најчешће због незаконитог преласка државне границе (чл. 65, ст. 1 Закона о заштити државне границе)⁴ осуђени на казну затвора, или новчану казну која им је, због немогућности да је плате, замењена казном затвора, смештају се у КПЗ Сомбор. На издржавање казне, након спроведеног прекршајног поступка, доводе их полицијски службеници ПУ Сомбор.

Према подацима добијеним од управе Завода утврђено је да број прекршајно кажњених нерегуларних миграната опада из године у годину. Тако је у току 2012. године у Заводу боравило 130 прекршајно кажњених странаца, у 2013. години 40, док је у првих 8 месеци 2014. године у Заводу боравило свега 16 прекршајно кажњених странаца. У тренутку посете у Заводу није боравио ниједан прекршајно кажњени странац.

Приликом пријема страног држављанина у Завод обавештава се његово дипломатско-конзуларно представништво. Према наводима управника, прекршајно кажњени странци се по пријему у КПЗ Сомбор, на енглеском језику, упознају са основним одредбама Правилника о кућном реду⁵. Такође, поштује се и стандардна процедура пријема која се односи на лекарски преглед, упознавање са правима и обавезама, фотографисање, мерење и слично. Према речима представника управе Завода, странцима се омогућава да по пријему обаве један телефонски позив како би се јавили неком од чланова породице или блиских пријатеља. Ово право се поштује без обзира да ли је позив упућен неком у Србији или је у питању међународни позив. Комуникација током обављања свих ових радњи врши се искључиво на енглеском језику, а према речима начелника Службе обезбеђења дешавало се да запослени у Заводу нису могли несметано да комуницирају са свим странцима, јер неки од њих нису говорили енглески језик. Као и другим затвореницима, и прекршајно кажњеним странцима омогућава се двочасовна шетња и боравак у заједничким просторијама. Исхрана је прилагођена њиховим верским потребама.

Уколико у Заводу борави група странаца, они се смештају у посебну просторију одвојено од остале затворске популације. Ако је у питању једно или два лица, она се по правило смештају заједно са осталим прекршајно кажњеним лицима. До сада није забележен ниједан инцидент у коме су учествовали прекршајно кажњени странци.

Управа Завода је истакла да уколико неко од странаца који борави у Заводу изрази намеру да тражи азил, о тој чињеници обавештава се Одсек за странце, сузбијање нерегуларних миграција и трговине људима ПУ Сомбор, који даље одлучују о статусу тог лица.

По окончању затворске казне прекршајно кажњеног странца, обавештава се ПУ Сомбор чији службеници преузимају странца на даље поступање. Управник Завода оценио је да је сарадња са ПУ Сомбор веома добра. Међутим, ни у једном личном листу странца у који је НПМ тим извршио увид не постоји писани траг да је извршена примопредаја између Завода и ПУ. Ипак, с обзиром да је НПМ тим добио истоветне податке од представника ПУ Сомбор, разумно је претпоставити да се наведена пракса поштује.

⁴ „Сл. гласник РС”, бр. 97/2008, у даљем тексту ЗЗДГ.

⁵ Правилник о кућном реду казнено-поправних завода и окружних затвора “Сл. гласник РС”, бр. 72/2010 и 6/2012